

SZÉKELY-UDVARHELY

AZ UDVARHELYMEGYEI FÜGGETLENSÉGI ÉS 48-AS KOSSUTH-PÁRT LAPJA

Megjelen hetenkint kétszer: vasárnap és csütörtökön.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

egész évre 10 K, fél évre 5 K, negyed évre 2 K 50 fillér. Készletek, papok, gazdasági egyleti tagok és közszolgálati előjárók egész évre 8 K, tanítók, közszolgálati és körjegyzők szintén egész évre 7 koronáért kapják.

Telefon

Egy példány 10 fillér.

Telefon

FŐSZERKESZTŐ ÉS LAPTULAJDONOS:

BETEGH PÁL

FELELŐS SZERKESZTŐ:

DERÉKI ANTAL

FŐMUNKATÁRS:

FULEI SZÁNTÓ LAJOS

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:

Kossuth Lajos utca 31. szám, hova a kéziratok, hirdetések és előfizetések küldendők.

Apróhirdetések szavankint 4 fillér-, vastagabb betűvel 8 fillérért más hirdetések olcsó árszabás szerint. Nyílt-tér sora 1 K.

M. kir. postatakarékpénztári cseque-számla 10,489. szám.

A magyar városok jövője.

Írta: Dr Bárczi István.

A főváros a többi városokkal szemben és viszont a többi városok a fővárossal szemben a múltban úgy viselkedtek, mintha közös érdekeik, közös vágyaik, törekvéseik nem is lennének. Különösen nem törődtek egymással. A vidéki városok is csak az utóbbi években kezdtek együttesen tanácskozni a polgármesteri kongresszusok alkalmával. Ennek lehet tulajdonítani, hogy egyfelől a városok összeségének érdekei a magyar parlamentben kellő méltánylásra nem találtak, másfelől, hogy a városigazgatás terén a művelt világban tapasztalható rendkívüli haladás nálunk igen kevésbé érvényesült. Mindkét irányban sürgős teendők várnak reánk.

A városi élet fejlődése olyan fokozott követelményeket támaszt a városok igazgatásaival szemben, hogy csak az összes városok szolidáris együttműködésével, a legalaposabb tájékozódással és kitartó munkássággal biztosíthatjuk a magyar városok jövőjét. Igyekeznünk kell tehát a városok igazgatására vonatkozó kérdéseket minél alaposabban tanulmányozni, a nyert eredményeket közreadni, a külföldi szakirodalmat ismertetni és a hazait, a melyet oly nagy mértékben nélkülözünk, megteremteni. Ezt a célt akarja szolgálni a Városi Szemle.

E folyóirat azonban végeredményben mégis csak előmunkálatokat, felderítő és közvetítő szolgálatot végezhet. A városok érdekeinek érvényesítésére, különösen a törvényhozásban, más, hatalmasabb szervezetre van szükség: ez a városok szövetkezése.

A törvényhatósági joggal bíró városok polgármestereinek pécsi kongresszusa, Kolozsvár polgármesterének indítványára megindította az összes magyar városok szövetkezésének ügyét s evégből bizottságot is küldött ki a kérdés tanulmányozására és megfelelő javaslat előterjesztésére. Ugy tudom, hogy az összes magyar városok kongresszusát tervezik; addig is azonban, míg ez az eszme testet ölt, jó lenne intéző-bizottságot kiküldeni, amelyik 2—3 hónaponként összejöve, megbeszéli a teendőket s az összes városokat megfelelőképp informálja.

De a tervezett városi kongressz-

szuson kívül is kellene lenni egy állandó bizottságnak, amely 2—3 polgármesterből s egynehány országgyűlési képviselőből állana, akik a magyarországi városok szövetségeinek ügyeit vezetnék. a kongresszusok ügyeit előkészítenék, minden beterjesztett törvényjavaslatot a városok szempontjából áttanulmányoznának s ha fontos észrevételeik volnának, azokat az összes városok polgármestereivel közölnék, nemcsak a végből, hogy a törvényhatóságok feliratokkal forduljanak az országgyűléshez, hanem, hogy a városok országgyűlési képviselőiket is felkérjék érdekeik hathatós megvédésére. Azt hiszem, az utóbbit a városok képviselőiktől méltán megkivánhatják s e kívánságaiknak kellő időben érvényt is szerezhetnek.

Nagyon sok életbevágó kérdés megoldása kívánja a városok tervszerű együttműködését. Itt van mindenekelőtt az adóreform kérdése. Hogy a városok és a városi polgárság teherviselési képességét eddig miképpen vette igénybe az állam, azt eléggé bizonyítja az, hogy amíg a városok lakossága egyötöd részét teszi ki az ország egész lakosságának, az állami egyenes adóknak több mint egy harmadrészt szolgáltatják a városok. Kétségtelen, hogy az állami háztartásnak az elmúlt évtized végén történt rendezése is első sorban a városok megterhelésével járt. És úgy látszik, hogy az új adóreformból várható bevételi többletet is főképp a városi polgárság fogja megfizetni.

Nézetem szerint pedig az egyenes adók reformja az egyetlen alkalom, mikor a magyarországi városok súlyos pénzügyi helyzetén segíteni lehet. Arra kívánok utalni, hogy amikor ilyen életbevágó nagy kérdéssről van szó, mi városok hallgatunk s tétlenül nézzük, mint hiusul meg a magyar városokból választott 153 országgyűlési képviselő segítségével a városok gyökeres lábraállításának reménysége.

Szubvenciókkal lehet itt-ott segíteni rajtunk, de véglegesen csak akkor kapjuk meg a városok fejlődésének alapföltételét, ha az állami és városi adók elosztása meg fog felelni a köz-igazgatási feladatkörök arányának. A városoknak nem lenne szüksége semmi segítségre, ha nem csak arra, hogy az állam ne vegye igénybe a városi pol-

gárság adózóképességét olyan sokfélekép és olyan aránytalan mértékben s különösen ne vegye igénybe az adóztatásnak azt a részét, a mely első sorban a helyi adózásra való, tudniillik, a házak megadóztatását. A városi házak jövedelmezősége nagy mértékben függ a városi közintézményektől s a házak hozadékát sokkal célszerűbben lehet a helyi viszonyoknak megfelelően városi adó formájában ki képezni. Lehet alkalmazni a házadót esetleg kombinálva a közönséges érték szerint való megadóztatással, vagy kizárólag az utóbbit.

Az egyenes adók reformján kívül legközelebb tárgyalás alá kerülhetnek az új szeszadótörvény, a helyi érdekű és a közúti vasutakról szóló törvényjavaslat, a kisajátítási törvény revíziója, melyek nagy mértékben érintik a városokat és végül, ami a legfontosabb, a városi törvény. A benyújtandó törvényjavaslatok között vannak olyanok is, melyeket nekünk kellene nemcsak sürgetnünk, de ezekre nézve memorandumokba foglalt javaslatokat is kidolgoznunk.

Ha a dolgokat nem felszínesen vizsgáljuk, meggyőződhetünk, hogy igazi érdekellentét a főváros s a többi magyar városok között nem volt s nem is lehet. A főváros kivételes helyzetéből magyarázható látszólagos előnyöknek mindig megvoltak és meglesznek a maguk területei. Teljes mértékben osztozunk magyar városoknak ugyyszólván minden bajában, ki akarjuk tenni részünket a közös küzdelemből is.

Mikor most a városi igazgatás szellemi nivójának emelését így közvetve a városi polgárság érdekeinek tökéletesebb kiélegetését munkálni akarjuk, e helyütt is a magyar városok segítő, támogató baráti kezét kérem s első cikkemmel a városok szövetkezésének eszméjét kartam szolgálni.

Egyesülniök kell tehát a magyar városoknak jövőjük érdekében. Csak így tudnak kellő erővel föllépni, így tudnak kívánságaiknak nyomatékot is adni. Ezt bátran tehetik, sőt tenni kötelességük, mert ezzel nem partikuláris érdekeket érvényesítenek, hanem a városi lakosság boldogulásának előmozdításával biztositják egyszersmind az egész ország haladását.

A politikai helyzetről.

A házszabályrevízió kérdéséről a politikai világ figyelmét a delegációk kezdődő ülásszaka se tudja elterelni. Az most a parlament munkarendje, hogy a képviselőház az ujoncjavaslatok után az erdélyrészi birtokrendezésről, a bírói és ügyész-szervezetről és a fejadó eltörléséről szóló törvényjavaslatokat tárgyalja.

Ezek a javaslatok kívül apró folyó ügyeket nem tekintve, más javaslatokat nem tárgyal a képviselőház február végéig, illetőleg a delegáció üléseinek befejeztéig és a képviselőház ülésezésében így beállott szünet alatt újabb pártközi tanácskozást tartanak a házszabályrevízió tárgyában.

A házszabályrevízió ügyét ezek a megállapodások nem odázták el. A Ház szünete alatt tartandó pártközi értekezleten hír szerint a kormány tagjain kívül tíz képviselő fog részt venni és meghívást kap a függetlenségi pártból kilépettek csoportjából két-három képviselő. Ami a koalíció felfogását illeti, néhány még mindig aggodalmaskodótól eltekintve, a koalíció összes pártjai helyeslik a házszabályrevízióhoz az új módját, melyet a pártok értekezletei is már helyesléssel fogadtak. A delegáció ülésének után a parlament legelső feladata ennek a nagyjelentőségű kérdésnek az elintézése lesz.

*

A képviselőház egy nagyfontosságú törvényjavaslat tárgyalásába fogott, amely az ország erdélyi részeiben való birtokrendezést illetőleg fennálló 1871-ik LV., 1880. évi XLV. és 1892. évi XXIV. törvények módosításáról szól. A módosítást főleg erdő- és mezőgazdasági érdekek tették szükségessé, amelyeket Darányi földművelésügyi miniszter már évekkal ezelőtt munkába vett s most Günther igazságügyminiszterrel egyetértő megállapodásra jutván, az új intézkedések a szóban levő igazságügyi törvényjavaslatban foglaltattak össze. A legfontosabb a javaslat intézkedései között az, hogy a tagosítás megindításához az egynegyedrészes érdekeltég által a földművelésügyi miniszter hozzájárulása szükséges vagyis az, hogy a földművelésügyi miniszter a tagosítást az illető községre nézve hasznosnak és célszerűnek mondja ki. Máskülönben csak az érdekelt birtokarány szerinti többsége kívánságára indulhat meg a tagosítás. Ez az intézkedés az eddig tapasztalt visszasságoknak elejét vevő. Ki kell emelnünk továbbá azt is, hogy a birtokrendezés során közös legelőkről kell gondoskodni, ami Erdélynek állattenyésztésre utalt vi-

dekei szempontjából nagy fontosságú. A. X. cikkely az arányosításoknál az arányrészek összevásárlásával eddig üzött visszaéléseknek vet véget s fölbatalmazást ad a földmivelésügyi miniszternek, hogy a legeltetésre alkalmas erdő és havas területeket a legeltetésre nem alkalmas legelőterületekkel kicserélje.

Szombaton kezdték a Házban tárgyalni az erdélyi birtokrendezésről szóló törvényjavaslatot; többek hozzászólása után Nagy György következett. Azt hiszi, hogy lehetséges volna ezt a törvényjavaslatot kettéválasztani s a Székelyföldről külön gondoskodni. Ami hibája a javaslatnak van, azért nem a minisztert hibáztatja, hanem a Polónyi igazságügyminiszter által összehívott ankétet. Mert erre az érdekelt gazdák nem voltak meghíva. A meghívott bírák és a mérnökök persze nem a tagosítás ellen nyilatkoztak. Utal arra, hogy az alaptörvényt, az 1871. évi LV. t.-cikket minden felszólalás nélkül pár perc alatt fogadták el a képviselőházban. Ez volt minden bajnak a kuforrása. 1880-ban ezért e kérdés újra a Ház elé került. Akkor is egy nap alatt végeztek vele. És ez a törvény a székelységet sujtotta. A régi helyzet, a közlegelők rendszere sokkal helyesebb volt.

A jelen törvényjavaslat az arányosításra és tagosításra terjed ki. Az arányosítás tekintetében maga a javaslat is elismeri, hogy ez csak kezdő lépés. Azonban ezzel megelégedni nem lehet, a parcellázás és a telepítés kérdését véglegesen rendezni kell. A sok tagosítási terhet a székely nép nem bírja el, indítványozza tehát, hogy az állam viselje a költségeket. Láttá számtalanszor, hogy a nép fellázadt a tagosítás ellen. Erőszakkal tehát nem szabad ráerőltetni a tagosítási javaslatot. Indítványt nyújt be, a melynek elfogadásától teszi függővé további állásfoglalását. Indítványa azt célozza, hogy a jelen törvény életbeléptetett tagosítási eljárása beszüntetendő, ha az érdekeltek fele azt kérelmezi. Abban a reményben, hogy indítványát a Ház elfogadja, a javaslatot részletes tárgyalásra elfogadja.

Kertész Albert újabb könyve.

Kedves tartalmu és csinos kiállítású iskolai könyvecske került a kezembe: Udvarhely vármegye Földrajza. Irta Kertész Albert.

Székely könyvnek is mondható, a mennyiben a székelység anyavármegyéjével foglalkozik és így nagyobb érdeklődéssel forgatom a lapjait. Valóban örülök, örvendezek, valahányszor székely könyvet olvasok, legyen az kicsiny vagy nagy. Ezek vannak hivatva érdeklődést kelteni klasszikus földünk és népünk iránt, mert fájdalmasan tapasztalom, hogy a Királyhágón tuli hazarészben, még az ugynevezett intelligencia körében is vannak sokan, kik a Székelyföldről semmit se tudnak, vagy a legferdebb fogalmakkal bírnak. Ezért óhajtom, hogy minél több székely tárgyú könyvet és olvasmányt lássak.

Kertész Albert földrajzán meglátom, hogy gazdája gondos szeretettel foglalkozik tárgyával. A minisz-

teri tantervet és utasítást szem előtt tartva, nagy súlyt fektet a szemléltetésre. Sőt egyenesen azt tartja, hogy a III. elemi osztályban tanítandó földrajzi előfogalmak anyaga kizárólag a szemléltetésen alapszik. Igen helyesen, mert a szemléltető oktatás ma elsőrangú pedagógiai rendszer. A tapasztalat is bizonyítja, hogy a szemléltetés által nyújtott ismeretek legállandóbban megmaradnak.

Az égtájak ismertetésénél ki kellett volna terjeszkedni — szerintem — a napóra, a szélkakas, az iránytű, a göncölszekér és az északesillag rövid ismertetésére is, mert ezek után szintén könnyen tájékozhatjuk magunkat.

Az anyag beosztása és tárgyalása igen szerencsésen van keresztülvve. A közelebbi dolgokról a távolabbiakra való oktatási menet is mindig sikert ígér. Csak a tanító ügyes keze vezessen. Így indul meg a gyermek élete és jutnak fogalmi körébe az első benyomások, tárgyi ismeretek. Kertész igen helyesen halad ezzel a módszerrel és ismerteti fokról-fokra az egész vármegyét, míg végre összefoglalóan tárgyalja azt, mint egészet, világosan, tömör, magyaros stílusban.

Elhiszem Kertészről, hogy a földrajz tanításánál nagy súlyt helyez arra, hogy ne csak megismertesse, hanem megszerettesse tanítványaival a szülőföldet. Az ő vérbeli székelysége és poétikus érzése — melynek az „Élet útján“ című verses kötetében oly szép kifejezést adott — meg fogja könnyen találni a módját. Nagyon fontos dolog ez, főleg a mostani kivándorlási és „nemzetközies“ időkben. Én azt vallo: a honszeretet a szülőföld szereteténél kezdődik! Üdvözlöm Kertész Albertet. Nemes munkásságához sikert kívánok.

„Annak legyen megáldva minden lépte: Ki könyvet ad, könyvet a nép kezébe.“

Fülei Sz. Lajos.

KÜLÖNFÉLEK.

ESIK A HÓ.

Esik a hó lassan, szépen.
Röpköd vidám lepkeképen.
Felém szállnak a kis lepkék
S velük annyi édes emlék.

Mikor még a hóban játsztam,
Mikor búbajt még nem láttam,
Hideg ellen védett anyám,
Forró csókját hintette rám.

Óh, azóta mennyi minden
Emléknek már hire sincsen!
De ezt szinte fel sem veszem:
Szegényeken jár az eszem.

Fogjunk kezét a zord télen:
Könyörülünk a szegényen.
Nincsen kenyér, tűzrevaló...
Emlékezzünk — esik a hó!

Fülei Szántó Lajos.

— Hihetetlen hírek.

Mondják, hogy a Tóutcába alkalmaznak két ivlámpát;
mondják, hogy a járdákat mellékutcákban is takarítják a hóval;
mondják, hogy műkedvelőink már Párisba is kaptak meghívást.
mondják, hogy nálunk a lövöld a vendéglői étteremben készült;
mondják, hogy a Bethlen utca aszfaltján egy cseléd se locsolja végig a vizet;

mondják, hogy az idén azért lesz olyan sok bűn, hogy minden leány férjhez mehessen.

E hírek valódiságáért nem vállal felelősséget a szerkesztőség.

Balogh Vilmos halála. Géresi Balogh Vilmos földmivelésügyi államtitkár meghalt. Balogh Vilmos Erdély szülőtte volt s a földmivelésügyi miniszteriumban az erdélyi, de különösen a székely ügyeknek lelkes szószólójaként működött. A miniszteriumban éveken keresztül a hegyvidéki és a székely kirendeltségi osztály élén állott. Halála úgy a fővárosban, mint a vidéken mély részvétet keltett.

Az udvarhelyvidéki unitárius lelkész kör a következő üdvözlő iratot küldte Dr. Nagy György országgyűlési képviselőnek a kepe ügyben tett közelebbi interpellációjaért:

Nagyságos képviselő ur! Udvarhelyvidéki unitárius lelkész körünk 1908. január 10-én tartott gyűlésében általános lelkesedéssel járult hozzá egyik lelkész társunk amaz indítványához, hogy Nagyságodat a székely kepe ügyben a képviselőházban közelebbi tett nagybeesű és a viszonyokat minden irányban alaposan ismerő interpellációjaért unitárius lelkész körünk nevében a legmelegebb szeretettel üdvözlöjük.

Üdvözlőnként kérjük tehát elfogadni, egyfelől nemcsak azért, mert ezen dolognak felszínre hozása oly alkalmas időpontban történt, midőn a pap és népe között megkívántató szükséges kapcsolat évenként gyengíti a kepeknek méltánytalan és sérelmes kirovása, — midőn azt az arra vonatkozó törvény erejénél fogva a sérelemnek elkerülhetésével megfelelő méltanyossággal, fokozatos emelkedéssel kiróni csakugyan lehetetlen, — de kérjük másfelől azért is, mert szívünknek igaz érzése késztet hogy azt az embert, ki székely népünknek s ezzel együtt nekünk, a nép legközvetlenebb vezetőinek ügyét, a maga valóságában oly forum elé viszi, hol ilyen ügyek feltárása és elmondása szokatlan és nagy újdonság, egy ilyen embert a legszívesebb testvéri és hitrokoni szeretettel illik köszöntönnünk.

Midőn soraink által üdvözlőnként tolmácsoljuk, ügyünk további jóakaratú harcának szeretettel kérjük, hogy az mindkét félre — nép és papjára — nézve egyenlő méltanyossággal oldassék meg. Méltóztassék elhinni Nagys. képviselő ur, hogy ezen kérdés helyes megoldása, — bár nem fog az ugynevezett székely actió tárcá keretébe tartozni, — mégis nagyot fog lendíteni a népnek anyagi és erkölcsi javulásán.

Fogadja hát Nagyságod ismételt szíves köszöntésünket, melyet mi nem azzal a székely észjárással teszünk, mellyel minket népünknek sok fia kielégít kepefizeteskör: „jószívvel adtuk, mert muszáj volt,“ — s ez egyik jellemzője a kepe teher voltának — hanem tesszük azzal a becsüléssel és tisztelettel, mellyel Nagyságod működése iránt viseltünk. Melyek után maradtunk a Nagyságos képviselő urnak az udvarhelyszéki unitárius lelkész kör nevében teljes tisztelettel: Ajtai János elnök. Ürmösi József jegyző.

Mulatság. Az állami főreáliskola ifjusága február hó 15-én a „Budapest“-szálloda nagytermében táncvígalmommal egybekötött hangversenyt rendez.

Halálozás. Lukács Domokos földbirtokos, egyházi főgondnok és törvényhatósági bizottsági tag, életének 64-ik, boldog házasságának 38-dik évében, e hó 25-én délután 5 órakor rövid szenvedés után elhunyt. Hült tetemeit e hó 27-én d. e. 11 órakor helyezték örök nyugalomra.

Máréfalván, gyászoló családja és nagyszámú közönség részvéte mellett.

Erdélyrészi vásárok. Szombaton, február hó 1-én Nagyekemező Oláhlaposbánya, Oláh-szentgyörgy és Teke; 3-án Barót, Etéd, Gyéres, Gyergyóditró, Katona, Prázmár, Somkerék, Szamosujvár, Ujegyház, 5-én Szászvárad; 6-án Magyaróvár, Nagyalmás; 9-én Kőszvényes; 10-én Nagy-Ilonda.

A benzines malom áldozata. Hó 24-én Ujszékely községben Hárminkó Albert 9 éves fia a Murva Sámuel benzines malmához ment, hol játszósból bieskáját a gyorsan forgó kerékhez tartotta s ekkor a kerék ruhájánál fogva odakapta és a levegőben körül forgatta. A minygy földhöz esapta, a gyermek jobblába és karja teljesen összetört. A testéről a hus csafatokra szakadt le. A szerencsétlen fiú azonnal meghalt. A megejtett csendőri nyomozás szerint — a gondatlanság egyfelől a malomtulajdonost, másrészt Hárminkó Rózát, a gyermek anyját terheli; előbbi azért, mivel nyilvános helyen levő malmát nem kerítette el, utóbbi pedig a kellő felügyeletet nem gyakorolta. Az eset a székelyudvarhelyi kir. ügyészséghez feljelentetett.

Csetneki csipke. A segesvári állami polgári leányiskolában tavaly november hónapban Vándoryné Wollmann Erzsébet kezimunkatanító vezetőjével csetneki csipketanfolyamot nyitott, a melyet most zárt be Gyöngyössi István igazgató örömeinek adva kifejezést, hogy a tanfolyamra nemzetiségi különbség nélkül szép számban jelentkeztek. A tanfolyam jó sikerrel járt, melyben nagy érdeme van a vezető tanítónőnek, kit a tanfolyamon résztvevők értékes emléktárggyal leptek meg. A tanfolyamon résztvevők által tervbe vett kiállítás iránt maris nagy érdeklődés nyilvánul a női közönség körében.

Erdészeti államvizsga. Ez évtavasán erdészeti államvizsgát tenni szándékozók felhivatnak, hogy a ehhez szükséges engedélyért folyó eljárás február végéig az erdészeti államvizsgáló bizottság elnökéhez (Budapest V. Zoltán-utca 16.) címezve kérvénnyel folyamodhatnak.

A „Napralforgó“ Székelykeresztúron. Harmadszori előadásban került színre Deréki Antal jeles darabja a „Napralforgó“ Székelykeresztúron e hó 26-án. Az alkalmoszerűen alakult műkedvelő társulat játszott a Székelyudvarhelyen kétszer fenyegető erkölcsi és anyagi sikert aratva s így a jótékony célokat igen szép eredménnyel szolgálva s ez indította a Udvarhelymegyei Tanszermuzeum vezetését, hogy felkérje a társulatot ezen darabnak Székelykeresztúron való előadására a tanszermuzeum javára.

Vidám kedélyhangulatban, a siker biztató reménységével utazott a ki színésztársaság vasárnap délután Keresztúrra, hogy az üdvös célra szolgálatot tegyen s új közönségét jó öreg két órán át kellemesen szórakoztassa. A paedagogiai kör buzgólkodása folytán a közönség oly meleg érdeklődést mutatott az előadás iránt, hogy az előadás napján színházi jegyet már csak állóhelyre lehetett kapni.

A várakozásnak derék műkedvelőink is jelesül megfelelték, amit a közönség sűrű tapssal és éljenzéssel kifejezett tetszésnyilvánítással jutalmazott.

A darabot Deréki Antal, az éneket Paál Sándor tanította be és Kónya János zenekara kísérte. Igaz, talánok lennének, ha a szép siker megosztásánál a játékot illetőleg nem egyformán részesítenék a társaság valamennyi tagját, hiszen együtt teremtettk a jó kedélyhangulatot s így egyformán részese mindenik a szép eredménynek.

Az emlékezetes sikerű előadást, melynek bevétele 435 korona volt, reggelig tartó táncmulatság fejezte be, mikor kis csapatunk haza, a helybeli diszes közönség pedig nyugalomra tért.

E három előadás szép eredménye biztatja az érdeklődőket, hogy a műkedvelő társaság megalakítása igen nemes és szép dolog lenne.

Üdv a rendezőknek és szereplőknek egyaránt!

— **Szent Antal estély.** Folyó hó 26-án tartott Szent Antal estély úgy szellemileg, mint anyagilag jól sikerült. A tornacsarnok nagyterme megtelt diszes közönséggel. Burger Artúr főgimn. tanár tanulságos felolvasást tartott. Bagó Mariska szép szavazata kötötte le a figyelmet. Utána Manchen Margit kedvesen csengő hangjával, melyet Baku Katalin harmoniumon kísért, érdemelte ki a közönség zajos tapsát. Az öt Göllner testvér lépett most a pódiumra. Gyermeki egyszerűséggel, igen kedvesen egy Mária éneket énekeltek, melyet közkíváncsún megismételték. Végre Benedek „A vak” című költeményt szavazta el hatásosan.

A következő Szent Antal estély Dr. Valentsik Ferencné előklété alatt a következő műsorral lesz megtartva: 1. Ének Szent Antalhoz. 2. Szavazat: Fábrián Károly. 3. Monológot ad elő: Lázár Gabriella. 4. Melodramát ad elő Ferenczy Margit, zenével kíséri Kónya János. 5. Énekel Bartos Teréz, cimbalmon kíséri Gyertyánossy Ilus. 6. Szabad előadást tart Orbán János kereszturi plebános. 7. Cimbalmon játszik Gyertyánossy Ilus, hegedűn kíséri Kónya János. 8. Bezáró ének: Oh áldott szűz anya. Rendezők: Janó Ferencné, Ferenczy Györgyné.

— **Kuliszeky Ernő** kir. tanfelügyelő 6 heti szabadságának elteltével visszatért városunkba és átvette hivatalát.

— **Páholy helyett karzat.** A kereskedők és kereskedő-ifjak álarcos báljának rendezőségétől a következő sorok közlésére kértünk fel: Miután a páholyjegyek kiárusítottak, e helyett kérjük az evvel egyenjogú karzattjegyet igénybe venni, mert csakis meghívottak vehetik igénybe. A meghívókban jelzett családjegyek 3 személyre szólnak. Deákjegy csak a nappali pénztárnál váltható. Alarc alatt csak személyjeggyel lehet belépni. Meghívóra igényt tartók Zimny Ferenc úrnál jelentkezhetnek.

— **A csikszeredai választás** február 1-én, szombaton lesz, a melyen heves küzdelemre van kilátás. Erre való tekintettel, Brassóból tegnap egy század kuszárság külön vonattal érkezett a választás színhelyére.

— **A homoródszentpáli ifjúság** 1908. évi február hó 1-én és 2-án, színelőadással egybekötött jótékony célú táncvigalmat rendez az állami iskola tantermében, színre kerül: A falurossza énekes népszínmű. Belépti díj: ülőhely 1 ső és 2-ik sor 1 korona, a többi sor 50 fillér.

— **A pénzpiac megkönnyebbülése.** A küszöbön levő januári ultimora, a melynek rendszerint jelentékeny igé-

nyeit a pénzpiacnak kell kielégíteni, a pénzpiac helyzete folytonosan javul. Ez a javulás nemcsak nálunk, hanem a külföldön is állandóan észlelhető.

— **A székelykereszturi képezde** ügyével a Marosvásárhelyt megjelenő „Szabadság” tegnapi számában valaki bővebben foglalkozik. Egész cikksorozatot szánt — úgy látszik — ennek a sokat vajdó kérdésnek. Természetesen tartjuk, hogy már az első cikk refrénje is az, hogy a képezde Székelykeresztúron nem maradhat. Hogy is lenne más a továbbiak intenciója? A cikksorozatra közelebből visszatérünk.

— **Emlékezés Balogh Vilmosra.** A most elhunyt államtitkárról a nagy közönség csak azt tudta, hogy szorgalmas, kötelességtudó tisztviselő volt, akit szerencsésje föl vitt a hivatalnoki hierarchián keresztül egész az államtitkárságig. Különben szürke embernek tartották azokat, akik nem ismerték közelről az ő értékes működését és kivételes egyéniséget. Pedig Balogh Vilmos egy igaz és ritka ember költözött el az élők sorából, aki olyan típusnak volt nálunk a képviselője, melyek megrögzítésére nagy szükség volna. Ő volt a magyar államtisztviselő mintaképe. Munkájával, odaadásával buzgalmával egészen hivatalának szentelte életét. Szerelmes volt a hatáskörébe és a hozzátartozó ügyeket gyöngédséggel, szeretettel és bámulatos igazság-érzéssel intézte el. E komolysága és ritka megbízhatósága terelte rá főlegbvalói figyelmét és mikor az 1885-iki első valóban országos kiállítás szervezési munkálatai megindultak, a kiállítás akkori elnöke, Matlekovics Sándor Balogh Vilmost szemelte ki és nevezte ki a titkári állásra és ezzel őt állította a kiállítás szellemi életének központjába. Majdnem mesébe illő az a munkásság, a mit Balogh Vilmos ebben a minőségben kifejtett. Azután belekerült újra a miniszteriumba, amely nem sokára tisztán a földmívelési ügyeknek lett fentartva. A szókottnál is nagyobb buzgalmat fejtett ki a székely akció, a hegyvidéki ki rendeltség siker e vitele, a kismemberek existenciájának biztosítása érdekében. Maga is székely származású leven, nepeinek jövőjéért dolgozott és hivatásszerű munkát teljesített teljes eredményekkel és sikerrel. És sohasem lépett előtérbe maga volt a megtestesült szerénység, minden pőz nélkül. Csak egy törekvése volt főlemelt fővel előrehatolni az egyes uton, nyitott szemekkel látni a sebeket, a bajokat, a hiányokat és kettőzött erővel, sokszoros készséggel segíteni mindenben, aminek megsegítése közérdek. És egyike volt az elsőnek, akit korai fiatalságától kezdve nem nézett volna a hivatal órájára. Nem az volt a földadata, hogy a hivatalos órákat betöltse, hanem az, hogy hivatalos teendőit elintézzé, hogy jól intézze el akit és ha a munka elfogyott a keze alól lelkes vágyódással áhítozott új munka után. És minél nehezebb problémákat kapott, annál boldogabb volt és annál nagyobb passzióval dolgozott. A hivatalos időn kívüli munkában ő megelőzte a híres Baross-érát és a még híresebb Sztérenyi-érát. De sohse dicsekedett vele, mert a világ legtermészetesebb dolgának tekintette, hogy kötelességeinek pontosan, hűségesen és jól feleljen meg. Az a sok jó tulajdonsága, melyről beszámoltam, az államtitkári méltóságba emelte őt, ami a legszebb kitüntetés, amiről egy hivatalnok álmodhat. De ő államtitkár korában sem volt más, mint hivatalnok korában. Legfeljebb: több disz, de több kötelesség, sőt kötelezettség is hárult rá, amit az ő munkabíró vállalai elbirtak, mert egész lénye és erkölcsi berendezkedése edzve volt a munkára, amely eleme, élete, boldogsága volt. Boldog volt teljes életében. Családi boldogságát soha egy felhőcske sem zavarta meg. Hi-

vatali működésében pedig az volt a boldogsága, hogy szeretett, tudott dolgozni és mert látta, hogy munkájának eredménye is volt — a mások számára, a köz javára. Erősen magyar érzésű, a magyar szupremáciáért küzdő, dolgozó kombattáns harcos is vala. Sokan hullattunk könnyeket elföldelt koporsójára. De az ő sirhantjánál is eszembe jutott az a gondolat, amit már egy kiváló jelesünk fejfájára koncepiáltam és ami lehetne az ő epitáfiuma:

— Ne keseregjünk elmulta fölött, adjunk hálát az Istennek, hogy a mienk volt, hogy éretünk, nekünk dolgozott, hogy élete a mi dicsőségünket gyarapította... *Gelléri Mór.*

— **A Székelykereszturi Polgári Olvasókör** folyó évi február hó 1-én szombaton) saját pénztára javára Dr. Kozma Endréné, Dr. Viola Sándorné és Fodor Boldizsárné urnők védnök sége mellett Bálint Dániel nagytermében zártkörű táncestélyt rendez. Kezdeté este fél 8 órakor.

— **Az Erdélyrészi Gazdasági egyesület múlt évi munkássága.** Az Erdélyi Gazdasági Egyesület most számol be 1907. évi munkásságáról. Az erdélyi részek gazdátársadalmi életét irányító ezen egyesület a múlt évben is kiváló gondot fordított a gazdasági szaktudás fejlesztésére. Tizen hét községben gazdasági szakelőadásokat rendezett, ugyancsak tizen hét községben szőlészeti előadásokat. A tél folyamán 3 erdélyi városban fog a műveltebb gazdák részére előadásokat rendezni. Tanulmányutakat rendezett főleg a kisgazdák ismeretkörének gyarapítására. Széles körben indított mozgalmat az egyesület aziránt, hogy gazdasági egyetemet és erdészeti főiskolát állítsanak fel Kolozsvárt. Nagy gondja volt az egyesületnek a népkönyvtárak fejlesztésére. Agilis működést fejt ki az egyesületnek kolozsmegyei szakosztálya, a mely számos háziipari tanfolyamot, járási gyümölcskiállítás, tenyészállatkiállítást rendezett. A rokontörékvésű egyesületeket anyagi támogatásban részesítette az egyesület.

— **A hazatérők munkaközvetítése.** A földmívelésügyi miniszter által a belügyi és a kereskedelemügyi miniszterekkel egyetértőleg szervezett munkaközvetítő központ jelentése szerint a visszavándorlók közül alkalmazást találhat 2432 bányamunkás, 12,527 erdei munkás, 6832 földmunkás, 3238 gyári és ipari munkás, 3141 gazdasági munkás és család. A visszavándorló munkások azt a jegyzéket, amelyből a munkaalkalmakról tájékozást szerezhetnek, a földmívelésügyi miniszter fiúmei, zsolnai és királyhídi közvetítő kirendeltsége utján kaphják meg. A munkaközvetítő központ ezen az uton is fölkeri azokat a munkaadókat, a kik a visszavándorlók részére alkalmazást ajánlhatnak, hogy munkás szükségletüket közvetlenül a földmívelésügyi miniszterium munkasügyi osztályával szóval, levélben, telefonon vagy táviratban közöljék; a bejelentés nincsen semmiféle hivatalos formához kötve.

— **Zenekedvelők és zenészek** figyelmébe! Hegedűk, hegedűvonók, hurok, gyanták, vonósörök és más felszerelések — legjobban minőségben; Okarinák nagyválasztékban; hangsi-pok, harmonikák, klarinétnyelvek stb. előnyös árak mellett kaphatók: Betegh Pálnál Székelyudvarhelyt.

— **Könyvkötő tanulónak** felvesz egy jóra való fiút azonnal Betegh Pál könyvkötő-intézetébe Székelyudvarhelyt.

Kiadja: Betegh Pál újságkiadó intézete.

— **Imádságos és énekes könyvek** („Egi Manna”, „Új Lelki Manna”, „Új Rózsafüzér”, „Mennyei Utmutató”, „Üdvözlég Mária!”, „Hit, remény, szeretet”, „Jézus legszentebb szíve az én oltalmam életemben és halálomban”, „Vezérangyal a lelki épülés és áhitat terén”, „Jó Nap azaz imádságos és énekes könyv minden koru, rangu és nemű hívők számára”, „Isten a valódi szeretet”, „Gyöngyszemek”, „Gyémántok”, „Kis és Középrózsa kert”, „Páduai Szent Antal imakönyve”, a csodatevő szent tiszteletére és segítségül hívására szolgáló imákkal és áhitatos elmélkedésekkel”, „Ifjúság Kalauza”, „Kis Jézus imádsága”, „Gyermek-Imák”, „Kis Lelki Kincs”, „Lelki Rózsabimbók”, „A Gyermek Szent Fohásza”, valamint több katolikus református és unitárius hívőknek alkalmas imádságos és énekes könyvek) állandóan legnagyobb választékban, legolcsóbb árak mellett Betegh Pál író- és rajzszerkesztésében Székelyudvarhelyt, Kossuth utca 31 sz. alatt, a m. kir. postahivatal áttelérében kaphatók. A főtisztelendő pap-ságnak ezen kedvező körülményt szíves figyelmébe azon kéressel ajánljuk, hogy a hívőket erről alkalomadtán felvilágosítani kegyeskedjenek. Ezt annál is inkább kérjük, mivel az összes e körbe tartozó könyvek egyházhatalósági jóváhagyást nyertek

63—908. szám vhtó.

ÁRVERÉSI HIRDETMEY.

Alulírott kiküldött bírósági végrehajtó ezennel közhírré teszi, hogy a székelykereszturi kir. járásbírósnak 1907. évi V. 568/3. számú végzése folytán Dr. Viola Sándor székelykereszturi ügyvéd által képviselt Szőke Károly székelykereszturi lakos felperes részére Benkő Mihály székelykereszturi lakos alperes ellen 1000 K. tőkekövetelés s jár. erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás folytán alperestől lefoglalt és 1840 K-ra becsült ingóságokra a székelykereszturi királyi járásbírósnak 1907. évi V. 568/4. sz. végzésével az árverés elrendeltetvén, annak a korábbi vagy felülfoglaltatók követelése erejéig is, amennyiben azok törvényes zálogjogot nyertek volna, alperes lakásán Székelykeresztúron leendő megtartása határidőül 1908. évi február hó 7. napjának délelőtti 9 órája kitűztik, amikor a bíróság lefoglalt 1 tehén, 2 koca, 2 pár hám, 2 bivaly, 2 koca, 3 szekér, 1 triór rosta, 1 bőr ülés, egy vízhozó ponpa, 1 emelő gép, 2 rabszekér, s egyéb ingóságok a legtöbbet ígérőnek készpénzfizetés mellett, szükség esetén becsáron alul is el fognak adni.

Felhívtnak mindazok, kik az árverezendő ingóságok vételárából a végrehajtó követelését megelőző kielégítettséghez jogot tartanak, hogy amennyiben részükre a foglalás korábban eszközöltetett volna és ez a végrehajtási jegyzőkönyvből ki nem tűnik, elsőbbségi bejelentéseiket az árverés megkezdéseig alulírt kiküldött írásban vagy pedig szóval bejelenteni el ne mulasszák.

A törvényes határidő a hirdetménynek a bíróság tábláján történt kifüggesztését követő naptól számítatik.

Kelt Székelykeresztúrt, 1908. évi január 26-án.

SZALONTAI ALBERT
kir. bir. végrehajtó.

Sz. 264—908. alisp.

Pályázati hirdetés.

Udvarhelyvármegye alispáni hivatalánál egy vármegyei központi irnoki állás betöltendő. Ezen állással összekötött illetmények: 1400 korona fizetés, 360 korona lakpénz. Az állás elnyerésére megkívántató ismeretek és egyéb feltételek: az 1883. évi I-ső törvénycikk 19-dik §-ában előírt minősítés. A

pályázati kérvények Udvarhely vármegye alispánjához 1908 évi január hó 20-ikától 1908. február hó 20-ikáig bezárólag benyújtandók. Az 1873 évi II-dik törvénycikk 5-ik §-ának rendelkezése szerint, a mennyiben ezen állásra már fizetésben levő kebelbeli hivatalnokok vagy nyugdíjasok nem találtnak, az ezen szolgálatra teljes képességüket igazolt igénnyel bíró altiszteknek más pályázók felett elsőbbség adatik. Katonai szolgálati idő a nyugdíjba nem számít be.

Székelyudvarhely, 1908 évi január hó 20-án

Damokos,
alispán.

Cimbalomtanítás.

Külföldi utazásomról haza érkezve, tisztelettel értesítem a zenekedvelő közönséget, hogy cimbalomórákat a legmagasabb kiképzésig adok hangjegyet szerint, vagy anélkül. Zongora- és cimbalomhangolásokat elvállalok. Bővebb tájékozódás e lap kiadóhivatalánál nyerhető. Kiváló tisztelettel: Balucz Balint, szolista cimbalomművész.

Eladó üzlet. Nagyközségben, keresztes ut mellett, jó forgalmu fűszerüzlet több évre bérbe vehető, esetleg örökáron eladó. Cím e lap kiadóhivatalában.

BÉLYEGZŐK

megrendelésre mindenféle kivitelben bárhova a legpontosabban szállíthatnak **Betegh Pál** könyv-, papír-, író, rajz- és zenemű kereskedéséből Székelyudvarhelyt.

BOR!

Fernengel Gyula székelyudvarhelyi bornagykereskedőnél

a legjobb minőségben, nagy választékban és legelőnyösebb árak mellett nagyban és kicsinyben kapható.

Új kocsik

szekerek,

gazdasági felszerelések, ekék, eketaligák kaphatók s mindenféle más megrendeléseket gyorsan és pontosan eszközöl. **Lakatos Mihály** kovácsmester Székelyudvarhelyt, báró Orbán Balázs utca 7. sz. alatt. Készítményeimért teljes felelősséget vállalok.

Védjegy: „Horgony”

A Liniment. Capsici comp., a Horgony-Pain-Expeller

pótléka

egy régióknak bizonyult háziszere, mely már sok év óta legjobb fájdalomcsillapító szernek bizonyult közhívnél, oszónál és meghűléseknél, bedörzsölésésképpen használva.

Figyelmeztetés. Silány hamisítványok miatt bevásárláskor óvatossá legyünk és csak olyan üveget fogadjunk el, mely a „Horgony” védjeggyel és a Richter cégjegyzéssel ellátott dobozba van osomagolva. Ára üvegekben K.-80, K.1.40 és K.2.- és úgyszólván minden gyógyszerboltban kapható. Főraktár: Török József gyógyszerésznél, Budapest.

D. Richter gyógyszerháza az „Arany oroszlánhoz”, Prágában, Elisabethstrasse 5 neu.

Mindennapi szétküldés.

Képes levelezőlapok, finom hazai levélpapírok dobozokban és doboz nélkül nagy választékban kaphatók

BETEGH PÁL
könyv-, zenemű- és papírkereskedésben Székelyudvarhelyt
Névjegyek izléses kivitelben készíttetnek

Sz. 114—908. szb.

Pályázati hirdtemény.

Székelykereszturi járás, **székelyszenterzsébeti körorvosi állás betöltésére** ezennel pályázatot nyitok s egyuttal felhívom az érdekelteket, hogy **folyó évi március hó 1-ig** szabályszerű folyamodványait az alólírt főszolgabíróhoz nyujtsák be, mert a később érkezett folyamodványok figyelembe nem vételnek.

Ez állással javadalom jár:

1. 1000 korona fizetés negyedévi utólagos részletekben, a községek pénztárai kötelesek fizetni.
2. 300 korona havi körutak díja.
3. A megyei szabályrendeletben megállapított eljárási díjak.

Ezért köteles a körhez tartozó községeknek egészségi ügyeit ingyen ellátni, félhavi jelentést a főszolgabírói hivatalhoz, egész havit a járási orvos urhoz megtenni.

Székelykeresztur, 1908. január 16-án.

Biró Dénes,
tb. főszolgabíró.

Sz. 5244—906. szb.

Pályázati hirdetmény.

Székelyszenterzsébet és Székelyandrásfalva községekből álló **körbábai állásra** ezennel pályázatot hirdetek s felhívom az érdekelteket, hogy az eddigi működéseiket igazoló okmányokkal felszerelt folyamodványukat **folyó évi március hó 2-ig** alólírt főszolgabíróhoz annál is inkább adják be, mert a később beérkezett folyamodványok figyelembe nem vehetők.

Az állással járó javadalom:

Rendes fizetés évenként 100 kor.

Lakbér 40 „

köteles ezért és 2 korona külön díj fizetésért minden egyes szülésnél közreműködni.

Székelykeresztur, 1908. január 9-én.

Biró Dénes,
tb. főszolgabíró.

Sz. 113—908. szb.

Pályázati hirdetmény.

Székelykereszturi járásban **Etéd** község központtal üresedésben levő **körorvosi állás** betöltésére ezennel pályázatot nyitok s felhívom az érdekelteket, hogy **folyó évi március hó 1-ig** szabályszerűen felszerelt folyamodványukat alólírt főszolgabíróhoz annyival is inkább adják be, mert a később érkezett folyamodványok figyelembe nem vételnek.

Az állással járó javadalmazás:

1. 1000 korona fizetés, melyet utólagos részletekben a községek pénztára fizet.
2. 250 korona fuvardíj a havi körutak megváltása fejébe.
3. Természetbeni 4 szobából lakás és egy hold területükért.
4. A vármegyei szabályrendeletben megállapított eljárási díjak.

Ezért köteles a 12 községben egészségi ügyeket, a melyeket szabályrendelet vagy törvény előír, ellátni, félhavi jelentést a főszolgabírói hivatalhoz, az egész havit a járási orvoshoz megtenni.

Székelykeresztur, 1908. január 16.

Biró Dénes,
tb. főszolgabíró.

Köhögés, rekedtség és hurut ellen nincs jobb a

Réthy-féle

pemetefü-cukorka nál.

Vásárlásnál azonban vigyázzunk és határozottan **Réthy** felét kérjünk, mivel sok haszontalan utánzat van,

Egy doboz 60 fillér.

Csak **RÉTHY**-felét fogadjunk el!

HÖLGYEIM!

Csak egyszer, próbaképpen rendeljék meg a csodahatásu szépítő szert, a dr. Biró-féle **HAVASI GYOPÁR-CRÉMET**, és meg fognak róla győződni, hogy ezen csodaszere azonnal eltávolít szepit, májfoltot, mindenféle tisztátalanságot az arcról és a bőrnek gyönyörü üdéséget, fiataloságot kölcsönöz. Nagy tégely 1 korona, próbátégely 70 fillér.

Vérszegénység, étvágytalanság, idegesség gyógyítására a leghatásosabb készítmény a dr. Biró-féle **TOKAJI CHINA-VASBOR**. Rendkívül kellemes ízű, erősít, tisztítja a vért. 1 üveg ára 2 kor. 40 fillér.

„ARANYHARMAT.”

A legdivatosabb hajszínt, a szép aranyzőke haját lehet használata által megszerezni. E szer teljesen ártalmatlan úgy a hajra, mint az általános egészségre. Nem fest! Nem piszkít! Egy üveg ára 3 K.

Mindezekből főraktár: **WOLF** gyógyszerház Kolozsvár. Székelyudvarhelyen kapható: **NAGYSOLYMOSI KONCZ ÁRMIN** „Oroszlán” gyógyszerházban és **SOLYMOSSY-féle** gyógyszerházban.